

MEMO

Aan : Leden Provinciale Regietafel Drenthe
Van : J
Datum : 30 januari 2026
Onderwerp : Drentse routekaart 2e cyclus Spreidingswet

Aanleiding

Per 1 februari 2026 ontvangt de provincie het capaciteitsbesluit waarin de opgaven voor asielopvang per provincie en gemeente worden vastgesteld. Dit besluit markeert de start van de tweede cyclus van de Spreidingswet. Op basis hiervan moet opnieuw worden toegewerkt naar een gedragen verdeling van de opvangopgave over de Drentse gemeenten. De uitwerking van de eerste cyclus biedt hiervoor een goede basis.

De uitvoering van de Spreidingswet betreft een wettelijke taak voor gemeenten. Dit betekent dat gemeenten gehouden zijn om, binnen het wettelijk kader, bij te dragen aan de realisatie van asielopvang. Voor de opvang van Oekraïense ontheemden geldt daarentegen een inspanningsverplichting. Gemeenten leveren hierbij, in onderlinge samenhang en solidariteit, een bijdrage op basis van bestuurlijke afspraken.

Totstandkoming eerste ronde Spreidingswet

De Spreidingswet is op 1 februari 2024 in werking getreden met als doel te komen tot voldoende en evenwichtig over Nederland gespreide asielopvang. In Drenthe is gekozen voor een gezamenlijke, bestuurlijke aanpak via de Provinciale Regietafel (PRT).

Uitgangspunt daarbij was voortbouwen op wat reeds in Drenthe was gerealiseerd aan asiel- en Oekraïneopvang, gecombineerd met collegialiteit en solidariteit tussen gemeenten. Alle gemeenten zijn gevraagd hun mogelijke bijdrage te leveren voor de jaren 2025 en 2026, zowel voor reguliere asielopvang als AMV-opvang en Oekraïneopvang. De inbreng van gemeenten is vervolgens afgezet tegen de provinciale opgave.

De verdeling is primair tot stand gekomen op basis van vrijwilligheid. Waar dit onvoldoende tot een sluitende verdeling leidde, is het wettelijk kader van de Spreidingswet leidend geweest. De uiteindelijke verdeling is besproken binnen de PRT en bestuurlijk bekrachtigd, waarna gemeenten de ruimte kregen om de raad hierover te informeren of te consulteren.

Realisatie eerste ronde Spreidingswet

Zie document: 'Stand van zaken Drentse asiel-, Oekraïne- en huisvestingsopgaven'.

Context opvang Oekraïense ontheemden

Voor de opvang van Oekraïense ontheemden zijn de komende jaren verdere ontwikkelingen te verwachten. Het ministerie werkt aan een langetermijnbeleid voor deze doelgroep, gericht op de periode na afloop van de tijdelijke bescherming. Doel daarvan is om Oekraïense ontheemden meer duidelijkheid en perspectief te bieden, onder andere door afspraken te maken over rechten en plichten, verschillende toekomstscenario's (verblijf of terugkeer) en de overgang van noodopvang naar meer structurele vormen van huisvesting en ondersteuning.

Wat dit beleid precies betekent voor de opvang in gemeenten – zowel inhoudelijk als financieel – is op dit moment nog niet duidelijk. Daardoor bestaat er onzekerheid over de inrichting, bekostiging en duur van de opvangcapaciteit. Deze onzekerheid is van invloed op de mate van inspanning en tijdige realisatie bij de gemeenten.

Voorstel routekaart uitwerking tweede cyclus Spreidingswet

Voor de tweede cyclus wordt voorgesteld een routekaart te hanteren die inhoudelijk en procesmatig voortbouwt op de eerste ronde, met ruimte voor actualisatie op basis van nieuwe opgaven en opgedane ervaringen. Leidende uitgangspunten hierbij zijn:

- Voortbouwen op bestaande opvang en eerder gemaakte afspraken.
- Solidariteit en een evenredige bijdrage van alle gemeenten.
- Vrijwilligheid waar mogelijk, het wettelijk kader waar nodig.
- Bestuurlijke rust en voorspelbaarheid voor gemeenten.
- Aandacht voor draagvlak, uitvoerbaarheid en samenhang met andere opgaven (wonen, zorg en veiligheid).

Stap 1 – Ontvangst en duiding capaciteitsbesluit (februari 2026)

Analyse van het capaciteitsbesluit en vertaling van de landelijke en provinciale opgave naar een Drentse verdeling.

Stap 2 – Actualisatie uitgangspositie + gemeentelijke consultatie (februari/maart 2026)

De gemeenten worden bij brief geïnformeerd over het nieuwe capaciteitsbesluit en gevraagd of zij de opgaven op het gebied van Oekraïense ontheemden en asielopvang (regulier/AMV), zoals vastgelegd in provinciaal verslag/verdeelbesluiten, de komende twee jaar willen continueren.

Hierbij wordt met elkaar de bestuurlijke 'verplichting' aangegaan om de opgave op het gebied van asiel- en Oekraïneopvang te continueren voor de jaren 2027 en 2028. Tegelijkertijd wordt onderkend dat de huidige onduidelijkheden rondom het landelijke langetermijnbeleid voor Oekraïense ontheemden ruimte laten om gedurende deze looptijd, indien daartoe aanleiding bestaat, tot heroverweging te komen.

Stap 3 – Puzzel en bestuurlijke afweging (april/mei 2026)

De gemeentelijke reacties worden gebundeld. Eventuele tekorten of overschotten worden in overleg met en tussen gemeente(n) besproken, met inzet op vrijwillige bijstelling en oog voor de aankomende gemeenteraadsverkiezingen en de mogelijke bestuurlijke wisselingen die daaruit voortvloeien.

Stap 4 – Bestuurlijke bespreking en landing (juni/juli 2026)

De conceptverdeling wordt besproken binnen de PRT. Vervolgens krijgen gemeenten desgewenst de ruimte om deze uitkomsten voor te leggen aan de colleges van B&W en, waar gewenst, aan de gemeenteraad.

Stap 6 – Bestuurlijke instemming (september 2026)

De reacties uit de gemeenten worden verwerkt en besproken in de bestuurlijke PRT. In dit overleg wordt een bestuurlijke 'tik' gegeven op de verdeling.

Stap 7 – Provinciaal verslag CdK (uiterlijk 31 oktober 2026)

Deze verdeling wordt vastgelegd in het verslag van de commissaris van de Koning, conform artikel 4, lid 2 van de Spreidingswet. Dit verslag vormt het formele eindproduct van de tweede cyclus en wordt aangeboden aan de minister.

Advies

Geadviseerd wordt om de tweede cyclus van de Spreidingswet expliciet te positioneren als een doorontwikkeling van de eerste ronde. Door vast te houden aan de bewezen Drentse werkwijze – gezamenlijk, transparant en met oog voor lokale omstandigheden – kan opnieuw worden toegewerkt naar een gedragen verdeling.

Toelichting grondslagen

In dit document kunt u secties vinden die onleesbaar zijn gemaakt. Deze informatie is achterwege gelaten op basis van de Wet open overheid (Woo). De letter die hierbij is vermeld correspondeert met de bijbehorende grondslag in onderstaand overzicht.

J Art. 5.1 lid 2 sub e

Het belang van de openbaarmaking van deze informatie weegt niet op tegen het belang van de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen